

RIM NIEUWS 20

Editoriaal

Vaak hebben ze een fronton als een antieke tempel. Of, centraal, een halfronde glaspartij, iets als een hoektoren van een burcht. Ze herbergen kantoren, deze bouwsels. Een stijl kan je er moeilijk opplakken. Niet omdat ze zo verrassend zijn, zo nieuw, zo origineel. Dat zijn ze immers allerminst. Ze weerspiegelen het volstrekt gebrek aan durf van de bouwheren, en het volstrekt gebrek aan originele ideeën van de ontwerpers.

Overigens gaat achter deze neo-neo-klassieke, neo-art-deco en anderssoortige gevels steeds hetzelfde schuil: een zo groot mogelijke concentratie van vierkante meters kantooroppervlakte. De gevelmaskerade mist echter grotendeels haar doel: het uitstellen van prestige en macht, het drukken van een stempel op de omgeving. Daarvoor zijn deze bouwsels, al hun pretenties ten spijt, te doordeweeks, te voorspelbaar.

De woningbouw biedt een al niet veel fraaier beeld. Ook hier is banaliteit troef. De uitzonderingen bevestigen de regel. Een ontwerp dat blijk geeft van enige persoonlijke visie van bouwheer en ontwerper, een ontwerp dat enig creatief denkwerk verraadt, haalt tegenwoordig bijna gegarandeerd de pers. Dat is op zichzelf positief: het drukt de lezer met de neus op het feit dat er nog wat anders bestaat dan belegen eenheidsworst. Het zegt helaas ook veel over het niveau van de architectuur die hier te lande bedreven wordt.

De Belg wordt met een baksteen in de maag geboren, heet het. Maar het zal nog veel geduld en inzet vragen om hem te leren wat hij met die baksteen zoal kan doen.

Frans Geys

RIM Jaarverslag 1992

Het werkjaar 1992 was naar activiteiten een "normaal" werkjaar. Er waren vier activiteiten. Als we deze overlopen mogen we gerust stellen dat in het vijfjarig bestaan van RIM dit jaar er zeker mag wezen.

Het eerste trimester werden we allen opgeslokt door de werkzaamheden ter voorbereiding van ons vijfjarig bestaan: inhoud, sprekers, panel, zalen, wandelingen, contacten eigenaars, architecten,...

Tegelijkertijd werd door Fr. Geys, P. De Greef en G. Bertrand intensief gewerkt aan het dossier "Nekkerspoelstation".

4 april was de grote dag van de "lustrumviering" - organisatorisch en logistiek perfect (enkele schoonheidsfoutjes niet te na gesproken) - inhoudelijk zeer goed - publieke opkomst zeer bevredigend, unaniem lovende kritiek met als klap op de vuurpijl de mededeling van Minister J. Sauwens via zijn kabinetsmedewerker: plaatsing op een ontwerp-lijst voor bescherming vatbare monumenten van "Nekkerspoelstation" (een stap in de goede richting en een riem onder het hart voor mensen die nauw met dit dossier begaan zijn).

Na de studiedag wordt er even gas teruggenomen, doch versterkt door het succes van de studiedag en het deelsucces via Nekkerspoel werken de RIM-ers verder en ieder kiest zijn dossier voor het uitwerken van een nieuwe beschermingsaanvraag:

- F. Geys: Sluizen
- W. Peeters: art-nouveau huizen Astridlaan
- P. De Greef: Scheppers, stedelijke begraafplaats
- P. Egels: Chabot, Eysselinck, Hoste
- G. Bertrand: Watertoren, Het Zegel

Zonder volledig te zijn vertegenwoordigt dit reeds een hoop werk.

In juni verzorgt P. De Greef het bezoek aan de "Salle de ventes par notaires" - bevredigende opkomst - geslaagde avond mede dankzij de inbreng van K. Beeck.

Traditiegetrouw werkten we ook mee aan de uitbouw van de monumentendag op 13/09/92. In het kader van het thema "schoolarchitectuur" werkten Fr. Geys en P. De Greef een mooie en gesmaakte tentoonstelling uit. Bedenking hierbij: deze niet onbelangrijke inzet werd niet volledig naar waarde geapprecieerd door de organisatoren; dit verdient meer respons en publiciteit.

In het najaar werkten we verder aan onze dossiers en wilden nog een mooie activiteit ter afsluiting van het jaar. Deze kwam er onder de titel "Kleur op gebouwen". Deze activiteit, opgevat als studieavond, mocht een overweldigende opkomst genieten. Dankzij de steun van Galerij J.

Opdebeeck en de NV Solar hadden we een toffe locatie, een verzorgde uitnodiging en een bescheiden receptie evenals een stijlvolle muzikale omlijsting. De galerij was te klein, de discussies werden niet gemedend, kortom een geslaagde avond.

Een belangrijke dag voor onze vereniging was 27/11/92 wanneer Minister J. Sauwens naar Mechelen kwam en het fantastische nieuws bracht dat Nekkerspoelstation definitief beschermd werd! De kroon op heel veel inspanningen geleverd door onze werkende leden! Traditiegetrouw zagen ook vier nieuwsbrieven het licht.

In 1992 kende onze vereniging een lichte stijging van het ledenaantal met $\pm 11\%$. actueel 267 leden. De hoge activiteit aan beschermingsdossiers vergt extra middelen. Het lidgeld werd zodoende opgetrokken van 200 F naar 350 F. Op 31/12/92 telden we reeds 153 leden die dit geen beletsel vormden om reeds hun bijdrage te storten.

Terugblikkend op 1992 mogen we stellen dat dankzij de inzet van ieder van ons het een prachtig (zwaar) jaar was. Dank aan allen.

Met een blik op 1993 zullen we met verschillende nieuwe beschermingsdossiers officieel naar buiten komen. De geplande activiteiten zijn veelbelovend (Vleeshal, Brusselpoort, Braquenié).

Tot slot nog dit: Heden krijgen we van vele van onze lokale politici nog veel tegenwind (we worden zeker gehoord doch niet altijd gevolgd). We zullen ons echter nooit kunnen verwijten hun niets gezegd te hebben. Ze waren op de hoogte bij het nemen van hun onherroepelijke beslissingen.

“Wees nooit haastig met slopen als er geen dwingende noodzaak bestaat, want de open plek waar een monument stond dat belangrijk is voor de geschiedenis, de archeologie of de herinneringen van een stad, zal steeds gevoelens van spijt opwekken. De slopers worden onherroepelijk belachelijk en hun reputatie is voor altijd besmeurd.”

Viollet-le-Duc, 1879

Stedelijke Prijs Stadsverfraaiing

In één van onze vorige nieuwsbrieven publiceerden we het reglement en een oproep tot deelname aan de wedstrijd der verfraaide gevels. Het thema voor 1992 was "restauratie en herstel". Hiervoor waren er 9 inzendingen. Als eerste eliminatie kwam naar boven: het hebben van een noodzakelijke en/of gevolgde bouwvergunning.

De 9 kandidaten waren:

- G. De Stassartstraat 1 - woning
- Nokerstraat 55 - woning
- M. Sabbestraat 14 - woning
- Hoviusstraat 6 - kunstgalerie
- Vismarkt 26 - hoek Drabstraat
- Guldenstraat 9 - winkel
- Bergstraat 6 - restaurant
- Adegemstraat 43 - restaurant
- W. Herreynsstraat 2 - woning

Voor deze wedstrijd treedt de stedelijke commissie voor monumentenzorg op als jury (hierin heeft RIM 1 vertegenwoordiger). Op vrijdag 11 december 1992 mocht de commissie nog eens samenkomen, het reglement van de wedstrijd vereist dit expliciet, en na beraadslaging kwamen volgende laureaten uit de bus:

- 1e prijs: 30000F: Adegemstraat 43
- 2e prijs: 25000 F: Guldenstraat 9
- 3e prijs: 15000 F: Vismarkt 26
- 4e prijs: 10000F: G. de Stassartstraat 1

Als bedenking bij deze wedstrijd meen ik te mogen zeggen dat steeds meer moedige mensen de uitdaging aandurven een pand te renoveren, restaureren of verfraaien, doch in de realisatiefase dikwijls de vrucht van hun inspanningen zien verloren gaan door foutieve materiaalkeuze, kleurkeuze,...

Ik ben ervan overtuigd dat indien deze moedigen contact zouden nemen met onze vereniging of met de mensen van de bevoegde diensten (zoals de stedelijke dienst voor monumentenzorg of de bouwdienst) hun geleverde inspanning 100 % positief zou zijn. Naar alle kandidaat verbouwers, verfraaiers, restaurateurs durf ik stellen: vraag advies, ook al is geen bouwvergunning nodig. De bevoegde diensten helpen U in een positief opbouwende sfeer om uw plannen op een verantwoorde manier te verwezenlijken.

G. Bertrand

Komende activiteiten

Wees erbij!

BEZOEK STEDELIJKE BADINRICHTING RODE KRUISPLEIN

- Gebouwd tussen 1915 en 1922
- Heden bedreigd in zijn bestaan
- Tijdens een werkbezoek stonden we perplex van de kwaliteiten van dit gebouw (douchezalen, badkamers, mooie deuren,...)
- We zullen het gebouw van buiten en van binnen bezichtigen met historische en anekdotische uitleg.

Zaterdag 20/03/1993 om 14.00

aan de ingang van het zwemcomplex

Rode Kruisplein Mechelen

Dit bezoek is voorbehouden aan RIM-leden

De toegang is gratis

Beschermingsaanvragen Interbellum

Na de wettelijke bescherming als monument van het Mechelse Nekkerspoelstation zet RIM haar inspanningen voor het cultureel erfgoed onverminderd verder. Mechelen heeft momenteel ongeveer 250 beschermde monumenten en 3 beschermde stadsgezichten. Opvallend is echter de stiefmoederlijke behandeling van onze recente geschiedenis op dat vlak. Het Mechels erfgoed van de twintigste eeuw krijgt nauwelijks enige aandacht, en volgens RIM is het de hoogste tijd dat daarin verandering komt.

Het interbellum, de periode tussen de twee wereldoorlogen, is van bijzonder belang geweest voor de wijze waarop wij ons maatschappelijk organiseren. Op sociaal, cultureel en economisch gebied heeft het interbellum een onmiskenbare stempel gedrukt op ons denken en handelen. Het is voor een samenleving belangrijk het verleden te kennen om zich in de actualiteit te kunnen oriënteren. Al te vaak is gebleken dat met het uitwissen van het stedelijk geheugen, het gebouwde erfgoed, pijnlijke wonden zijn geslagen en het stedelijk weefsel onherstelbaar beschadigd is. Ook hedendaagse architecturale toevoegingen krijgen door een dergelijke veronachtzaming niet de slaagkansen die ze verdienen. Wanneer de wortels van de stedelijke gemeenschap miskend en vernietigd worden verschaalt de rijke bodem tot stedelijk drijfzand waarin actuele kansen jammerlijk wegzinken.

Toen men in 1918 en de daaropvolgende jaren de wonden van de grote wereldbrand begon te tellen werd snel duidelijk hoe grondig alles vernietigd was. Niet enkel huizen, scholen, fabrieken, spoorwegen, bruggen, openbare gebouwen waren weggeveegd, ook de menselijke dromen en verwachtingen en het vertrouwen in de toekomst waren stukgeslagen. In de jaren twintig en dertig werd onze leefwereld toch heropgebouwd, soms in de stijl van weleer, dan weer met een vooruitstrevende blik. Traditionalisten en modernisten bekampten elkaar en beetje bij beetje werden de resultaten van deze tweestrijd in het stadsbeeld afleesbaar. Dat beeld bestaat nog steeds op vele plaatsen. We zijn het aan onze grootouders en aan onszelf verschuldigd er zorg voor te dragen.

Behalve een paar huizen op de IJzerenleen en een huis in de Willem Geetsstraat zijn er in Mechelen nog geen beschermde monumenten uit het interbellum. RIM stelt daarom voor zeer spoedig over te gaan tot het beschermen van de meest representatieve en de fraaiste gebouwen uit het interbellum. Er zijn de tuinvijken, de art-decogebouwen, mooie café- en winkelpuien, merkwaardige industriële panden, schoolcomplexen en vooral de interessante modernistische verwezenlijkingen van architecten als Huib Hoste, Gaston Eysselinck, Jos Chabot en Jan Lauwers.

Op dit ogenblik heeft RIM een beschermingsaanvraag ingediend voor de volgende gebouwen:

- de woning "Lens", Schuttersvest 7 (Huib Hoste, 1935)
- de winkelwoning "De Bie", Bruul 22 (Huib Hoste, 1938)
- de woning "Van Hoogenbemt", Koolstraat 102 (G. Eysselinck, 1934)
- de woning "Contryn", Auwegemvaart 83 (G. Eysselinck, 1934)

Tevens heeft RIM de bescherming aangevraagd als stadsgezicht van de Koolstraat 72 tot en met 100 (J. Chabot) en de bescherming als monument van het glasraam "Bieren Jacobs" in het voormalig café op de hoek van de Koolstraat en de Nattenhofstraat.

Al deze architecturale en decoratieve verwezenlijken geven ons een goed beeld van het moderne en vooruitstrevende ideeëngoed dat te Mechelen tijdens het interbellum leefde. Het gaat hier bovendien om kwalitatief hoogstaande realisaties die ongetwijfeld een plaats verdienen in het omvangrijke Mechelse cultureel erfgoed.

Hopelijk slaagt RIM in haar opzet ook dit deel van het stedelijk geheugen van afbraak te vrijwaren. Aan de hand van zo degelijk mogelijk gedocumenteerde beschermingsdossier rekent RIM op het begrip en de goede wil van de verantwoordelijke instanties en van de bevoegde minister de Heer Johan Sauwens.

In de volgende paragrafen worden de door RIM ter bescherming voorgedragen gebouwen meer in detail beschreven.

HUIB HOSTE TE MECHELEN

Een uitzonderlijke architect

De belangrijkste interbellum-architect die te Mechelen gebouwen ontworpen heeft is ongetwijfeld Huib Hoste (1881-1957). Opgegroeid in Brugge, waar hij veelvuldig in contact kwam met de neostijlen, ontdekte hij de principes van Viollet le Duc. Nog voor de eerste wereldoorlog werkte hij aan een rationele theorievorming door de gebouwen en de geschriften van de Nederlandse architect Berlage te bestuderen. Tijdens de eerste wereldoorlog bouwde Hoste contacten uit met Van Doesburg, Oud, Mondriaan en andere Nederlandse kunstenaars. Architectuur diende volgens Hoste een "echte ruimtekunst" te zijn. Een gebouw moest "even zuiver in mekaar zitten als een machine". Hij ging terug tot de essentie van de elementaire vorm.

Met het ontwerp van de woning "De Beir" te Knokke in 1924 bevond de architect zich reeds op een hoogtepunt in zijn carrière. Hij bleef

gedurende heel het interbellum één der belangrijkste architecten en stedenbouwkundigen van België en verwierf een internationale faam. Voor meer informatie over leven en werk van Huib Hoste verwijzen we naar het boeiende werk van Marcel Smets: "HUIB HOSTE: voorvechter van een vernieuwde architectuur" (Nationale Confederatie van het Bouwbedrijf i.s.m. Boekhandel Simon Stevin, Brussel, 1972).

Huib Hoste is voor Mechelen belangrijk door zijn ontwerpen voor twee belangrijke woonhuizen. Het gaat om de woning "Lens", Schuttersvest 7 (1935) en de winkelwoning "De Bie", Bruul 22 (1938). Beide gebouwen dateren uit de "internationale periode" van Hoste en zijn rijwoningen, gesitueerd op een moeilijk gelegen terrein. In beide woningen heeft Hoste dan ook de voorgevels schuin opgesteld tegenover de oorspronkelijk schuine rooilijnen, waardoor de binnenruimtes rechthoekig werden getrokken.

Rijwoning "Lens" (Schuttersvest 7)

Deze woning werd door Hoste ontworpen in opdracht van de advocaat Lens, en werd gebouwd in 1935. Door de voorgevel schuin op te stellen tegenover de rooilijn trok Hoste de binnenruimtes rechthoekig en bekwam hij een bijkomend uitzicht in oostelijke richting. De gevel op het gelijkvloers blijft de rooilijn echter volgen, zodat de woning geleidelijk uit het straatbeeld ontstaat en de verandering van richting op de verdiepingen duidelijker naar voren komt.

De achtergevel is slechts de zakelijke uitbeelding van het inwendige, wat past in het toenmalig beeld van een zakelijke en eerlijke architectuur. Bij het ontwerp van de straatgevel heeft Hoste echter duidelijk nagedacht over de esthetische werking van het geheel. Het ingangsportaal is naar de normen van de jaren dertig modieus uitgevoerd. De eigenlijke leefruimtes situeren zich op de verdiepingen, waar voor een andere gevelafwerking werd gekozen.

Typerend voor de "Internationale Stijl" waarvoor Huib Hoste vanaf 1930 opteerde was de keuze om het gebouw visueel te dematerialiseren. De gevel is wit geschilderd, zodat het materiaal niet langer zichtbaar is. Door gebruik te maken van fijne metalen vensterprofielen wordt de tegenstelling tussen open en gesloten delen van het volume sterk benadrukt. Op die wijze wordt de ruimtelijke essentie van het gebouw in de gevel naar voren gebracht.

De voorgevel vertoont een duidelijk evenwicht. Een enorm raam garandeert een overvloed aan licht in de woonruimte op de eerste verdieping. De luifel van het dakterras vormt een tegengewicht voor de aangebrachte gevelknik, die herhaald wordt in het vol gedeelte van de

terrasbalustrade. Zelfs de schouw speelt een rol in deze opbouw. Opvallend is bovendien de geslaagde integratie van de studio in het naar het zuiden georiënteerde dakterras.

De ruime aandacht die Hoste aan de woning "Lens" heeft besteed wordt helemaal duidelijk in de zorg voor het interieur. Tot in de details heeft de architect ook zijn stempel gedrukt op de binnenruimte. De vorm, binnen en buiten, is immers het logisch gevolg van het ruimtelijk functioneren van het gebouw.

Winkelwoning "De Bie" (Bruul 22)

Ingevolge de looprichting van de vroegere Koolvliet liggen de percelen aan de Bruul op deze plaats zeer schuin tegenover de rooilijn. Op een nog verder doorgedreven wijze dan bij de woning "Lens" heeft Huib Hoste op dit bijzonder moeilijk gelegen perceel een winkelwoning ontworpen die rechthoekige binnenruimtes mogelijk maakt. Het huis werd gerealiseerd in 1938.

De opdracht was bijzonder moeilijk. Hoe kon een architect immers een volwaardige winkel met woning tot stand brengen op een schuin perceel dat vooraan slechts vier meter breed was en naar achteren toe nog smaller werd? Het uiteindelijke resultaat en de plannen van de binnenruimtes tonen de bijzondere architecturale waarde aan van dit gebouw.

De hoek tussen perceel en rooilijn is hier dermate groot dat het recht trekken van de binnenruimtes slechts mogelijk werd door twee "zaagtanden" in de voorgevel aan te brengen. Door ramen te voorzien over de gehele breedte wordt een grote lichtinval en een opvallend ruim uitzicht op de drukke winkelstraat tot stand gebracht. Binnenin ontstaat er een ruimtelijke differentiatie tussen eethoek en woonkamer, bovenaan tussen dakterras en solarium.

Net als bij de woning "Lens" valt langs de buitenzijde het groot onderscheid op tussen het gelijkvloers en de verdiepingen, hier dus tussen de winkel- en woonruimte. De evenwijdige glazen streppen en de gevelbekleding met travertijnplaten wijzen op een modieuze vormgeving. In dit verband is het ons echter niet geheel duidelijk of de raamopdelingen nog overeenstemmen met de oorspronkelijke. Volgens de plannen lijkt dat wel het geval, terwijl een oude foto ons een opdeling toont die overeenstemt met die van het huidige solariumraam.

De daktuin en het dakterras vormen een geslaagde afwerking van het geheel. Midden deze drukke en dichtbebouwde omgeving krijgt de bewoner van deze winkelwoning nog een buitenruimte en een

binnenruimte met een enorme lichtinval. Huib Hoste is er in de winkelwoning “De Bie” duidelijk in geslaagd een beperkte ruimte tot het uiterste te benutten.

Patrick Egels

AUWEGEMVAART - KOOLSTRAAT: EEN UNIEK STADSBEELD UIT HET INTERBELLUM

In de jaren dertig werden heel wat buitenwijken van Mechelen volgebouwd met woningen die architecturaal het midden hielden tussen een traditionele stijl met art-deco-invloeden en een meer vooruitstrevende, zakelijke stijl. De Koolstraat biedt ons een uniek eenvormig beeld van het moderne gedachtengoed in de Mechelse interbellum-architectuur. De huizen nr. 72 tot 100 zijn ontworpen door de Mechelse architect Jos Chabot. De huizen op de hoek met de Auwegemvaart zijn gebouwd naar de plannen van de Gentse architect Gaston Eysselinck.

Gaston Eysselinck (1907-1953)

Tot de belangrijkste interbellum-gebouwen van Mechelen behoren de woning “Van Hoogenbemt”, Koolstraat 102 en de woning “Contryn”, Auwegemvaart 83. Beide gebouwen zijn van de hand van de Gentse architect Gaston Eysselinck, volgens Huib Hoste de meest talentvolle figuur van de generatie die rond 1930 aan haar loopbaan begon.

Eysselinck stond sterk onder invloed van het werk van Le Corbusier en de Nederlanders Gerrit Rietveld (Schröderhuis) en J.J.P. Oud (Café De Unie). Op zeer jonge leeftijd had de architect zich echter een persoonlijke stijl eigen gemaakt, zodat hij in heel wat progressieve middens een bijzondere belangstelling genoot.

De woning “Van Hoogenbemt” en de woning “Contryn” van 1934 zijn de laatste in een reeks van vier soortgelijke woonhuizen in al dan niet bepleisterd beton, na de eigen woning te Gent (1931) en de woning “Peeters” te Deurne (1932). Daarna koos Eysselinck zoals voorheen voor zichtbaar metselwerk. Zijn meesterwerk, het postgebouw van Oostende, werd gebouwd tussen 1945 en 1952 en werd als monument beschermd in 1981.

De woning “Van Hoogenbemt” en de woning “Contryn”

Zowel Jos Contryn als Albert Van Hoogenbemt behoorden tot de intellectuele, progressieve elite van het Mechelen van de jaren dertig. Het was echter vooral de schrijver Van Hoogenbemt die de contacten met

Eysselinck opbouwde en mee instond voor de totstandkoming van de merkwaardige woningen.

Het architecturaal beeld van beide woningen is vrij gaaf gebleven, zeker wanneer men de vergelijking maakt met de eigen woning van Eysselinck te Gent. Eysselinck kwam tot een plankoncept dat sterk afweek van het gebruikelijke. Door keuken, trap en sanitair ruimtelijk te concentreren werd een zo breed mogelijke woonruimte gekreëerd. Ruimte, licht en lucht werden centraal gesteld. Een gebouw diende in de eerste plaats logisch te functioneren.

Aanvankelijk was het de bedoeling slechts één woonhuis op te trekken op de bouwgrond die aan Van Hoogenbemt toebehoorde. Door de splitsing van het perceel kreeg Contryn echter ook de mogelijkheid tot bouwen. Het ontwerp van beide huizen werd aan Eysselinck toevertrouwd. De eenheid van stijl was oorspronkelijk duidelijk afleesbaar in de gevels aan de kant van de vaart. De horizontale vensterpartijen en de zonneterrassen liepen haast ongemerkt in mekaar over en beide woningen stonden vooraan op bakstenen pijlers, waardoor ze een zwevend effect verkregen. De eenheid werd echter vooral geaccentueerd door het gebruik van beton als constructie-element en als gevelmateriaal. De keuze voor het beton in de gevels drukte het geloof uit in de nieuwe bouw mogelijkheden die het materiaal bood, zelfs op een ogenblik dat men het gebruik ervan nog lang niet helemaal beheerste.

Ondermeer om die laatste reden kreeg de woning "Contryn" reeds enkele jaren later een decoratieve afwerking en werd de woning "Van Hoogenbemt" wit bepleisterd. Het belang van de woning "Van Hoogenbemt" wordt geïllustreerd door de tussenkomst van Huib Hoste in het geschil tussen Van Hoogenbemt en Eysselinck over de scheuren die in de betonnen voorgevel ontstaan waren. Huib Hoste wou ten allen prijze vermijden dat de discussie of een eventuele rechtszaak de moderne architectuur in een slecht daglicht zou stellen.

In beide woningen vinden we zowel een verlangen naar stijlzuiverheid en gewichtloosheid van de constructie terug, als een sterk doorzetten van de moderne opvattingen in de binneninrichting. Voor Eysselinck was de woning een "woonmachine" waarvan elk onderdeel een specifieke plaats had. Vandaar ook het gebruik van vaste meubelen en ingemaakte kasten. Die originaliteit is door verbouwingen echter verloren gegaan. Zo werd de woning "Van Hoogenbemt" slechts enkele jaren geleden nog totaal gereorganiseerd, zodat ons van het oorspronkelijk interieur slechts de plattegronden, foto's en enkele opgetekende herinneringen resten.

De huizenrij van Jos Chabot

De huizen in de Koolstraat 72-100, ontworpen door de Mechelse architect Jos Chabot, zijn modieus uitgevoerd. Vooral het verzorgde straatritme springt in het oog. De verspringende kroonlijsten, de afwisseling van horizontale en verticale raampartijen die leefruimten of circulatieruimten veruitwendigen en de verschillende kleuren en materialen bieden een uniek straatbeeld. Kenmerkend voor de mode van de tijd is het horizontaliserend verband waarin de bakstenen zijn gemetseld. In navolging van de Nederlandse architect Willem Dudok verkreeg men een elegant effect door de horizontale voegen dieper in te leggen tegenover de bakstenen dan de verticale voegen. Samen met de lage horizontale ramen geeft het de straatwand een gevoel van snelheid mee, wat typerend is voor de toenmalige moderne tijdsgeschiedenis. Bijzonder fraai is de afwerking van dit beeld op de hoek met de Nattenhofstraat. Het hoekgebouw, voorheen een café, trekt vooral de aandacht door de oude reclame voor "bieren Jacobs". Het bovenlicht van de oude toegangsdeur van het café werd publicitair benut door prachtige gekleurde glas-in-loodramen. Voor een stad die zijn traditionele cafés en winkelatalages één voor één ziet verdwijnen gaat het hier om een uitzonderlijk tijdsdocument. De recente verbouwing van het pand heeft wel afbreuk gedaan aan de harmonie van het oorspronkelijk straatbeeld. Nochtans gaat het hier nog om een ingreep die ons begrijpelijker overkomt dan de eveneens recente vervanging van sommige ramen en deuren in de rest van de straatwand.

Patrick Egels

EXIT STEDELIJKE COMMISSIE MONUMENTENZORG MECHELEN !?!

De laatste tijd doen de meest wilde geruchten de ronde over de Stedelijke Commissie voor Monumentenzorg te Mechelen (SCM).

Even terugblikken op het verleden.

De SCM werd officieel in het leven geroepen op 08/11/1968; zij zou dit jaar haar vijftiende verjaardag vieren. Dat deze commissie evolueerde in haar werking blijkt uit de bescheiden samenstelling bij de start en de permanente evolutie tot de situatie begin 1992. In het leven geroepen om op een onafhankelijke en objectieve manier adviezen te

verlenen, heeft zij deze taak zeer nauwgezet uitgevoerd los van politiek, kritiek of beïnvloeding.

De leden van de commissie, elk aangetrokken door hun specifieke betrokkenheid tot de materie, vergaderden maandelijks en formuleerden vele adviezen die bijna steeds gevolgd werden, een paar uitzonderingen niet te na gesproken. Tot zover een korte schets van de werking in het verleden.

Toestand 1992

Op 24/06/1992 vond de laatste maandelijkse vergadering van de SCM in haar huidige samenstelling plaats. Sindsdien niets meer; behoudens een vergadering die men niet kon ontwijken, namelijk voor de jurering van de wedstrijd der "verfraaide gevels". In het reglement van de wedstrijd staat expliciet dat de SCM deze taak moet uitvoeren.

Verschillende geruchten doen de ronde, waarvan we er enkele citeren:

- de SCM in haar huidige samenstelling mag niet meer samenkomen?!
- de architecten vertegenwoordigd in de SCM horen er niet thuis; beoordeling van projecten van collega's zou voor wrijvingen zorgen (PS: welk nut heeft de jury van de bakkersbond zonder bakkers?)
- de SCM moet gewoon verdwijnen ?!

Bedenking

Als vertegenwoordiger van RIM in de SCM zou ik graag volgende bedenkingen willen formuleren.

Aan hen die twifelen over de kwaliteit van het werk van de SCM raak ik aan de bladzijdenlange verslagen van de heer Doms na te slaan die hij jaarlijks publiceert in de handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen.

De adviezen van de SCM worden steeds gewaardeerd door de mensen van de administratie als door de beleidsverantwoordelijken van onze stad.

Met deze roep ik de huidige beleidsverantwoordelijke dringend op om klaarheid in de situatie te scheppen zodat de SCM haar taak in volle sereniteit en objectiviteit kan verder zetten.

Onze stad is zeer waardevol en herbergt een schat aan monumenten (grote en kleine). Het is aan onze generatie om deze rijkdom te vrijwaren van verval en afbraak alsook de belevingskwaliteit naar de toekomst te verzekeren.

Guy Bertrand

Nieuwe publikaties

“Mechelen Stad van Historische Torens”

In de lente van 1993 verschijnt de kunstmap “Mechelen Stad van Historische Torens”.

Wie antieke panoramische prenten van Mechelen bekijkt, staat verbaasd over het groot aantal torens die hun spits verheffen boven de stadswallen en het dakenspel van de huizen.

De bloei van het kerkelijk leven, de economische welvaart en de aanwezigheid van de belangrijkste centrale instellingen van de Nederlanden hebben inderdaad in het verleden - tijdens wisselende periodes en geleidelijk aan - een symfonie van gevarieerde torens tot stand gebracht met de Sint-Romboutstoren als krachtig hoofdmotief.

De kunstmap die in het voorjaar 1993 zal gepubliceerd worden wil je uitnodigen even met volle aandacht stil te houden bij een vijftiental van de nog bewaard gebleven historische torens van de Dijlestad en te luisteren naar hun soms avontuurlijk levensverhaal.

De map bevat vijftien prenten in tweekleurendruk (zwart en sepia) op stevig ivoorkleurig papier. Elke originele pentekening is vergezeld van een in kalligrafie geschreven historische en bouwkundige commentaar bij een nog bestaande historische toren. De tekeningen, op formaat 34 x 24 cm, zijn verzameld in een grafische verzorgde kافت met flappen; een plattegrond van de stad met situering van de vijftien torens is bijgevoegd.

Tekeningen, teksten en kalligrafie werden verzorgd door stadsgids Armand Rassaerts.

Aanschaffingsvoorwaarden: tot 15/04/93 geldt voor de leden van RIM een speciale voorintekenprijs van 600 F + 75 F afleveringskosten.

De map wordt niet in de handel gebracht en kan uitsluitend verkregen worden door storting of overschrijving van het totale bedrag (675 F) op het rekeningnummer 419-7013361-95 van Armand Rassaerts, Liersesteenweg 390, 2800 Mechelen.

Verdere inlichtingen kunnen bekomen worden op 015/20 29 06.

Inhoudstafel RIM-Nieuws 20

Editoriaal	2
Jaarverslag 1992	3
Stedelijke Prijs Stadsverfraaiing	5
Komende activiteiten	6
Beschermingsaanvraag Interbellum	8
Huib Hoste te Mechelen	9
Auwegemvaart-Koolstraat	13
Exit Stedelijke Commissie Monumentenzorg?	16
Nieuwe publikaties	18
Groen in de stad	19

Doelstellingen RIM

RIM (Restauratie Integratie Mechelen) is een vereniging die bekommerd is om de toestand van het Mechels roerend en onroerend cultureel erfgoed.

Omdat zij vindt dat dit erfgoed niet altijd juist gewaardeerd wordt, moet er iets gedaan worden om de situatie te verbeteren.

RIM zal vooral aandacht hebben voor het architecturale en stedenbouwkundige patrimonium in groot Mechelen zonder daarom ander cultureel erfgoed uit te sluiten.

RIM wil sensibiliseren om waardevolle oude panden in stand te houden, te restaureren en te integreren. Integreren betekent ervoor zorgen dat een oud gebouw weer nuttig gebruikt wordt, weer meespeelt in de omgeving en zichzelf zo beschermt tegen verwaarlozing.

RIM wil niet gaan werken naast bestaande organisaties en initiatieven: het wil veeleer een gespreksforum worden, een uitwisselingsplatform bieden. Dit is absoluut nodig wil er een geloofwaardige en gecoördineerde aanpak komen.

RIM wil zowel het grote publiek sensibiliseren als de eigenaars van waardevolle gebouwen en de overheid. Concreet wil zij het grote publiek benaderen met een regelmatig verschijnende nieuwsbrief. Er worden contacten gezocht met eigenaars, overheid en geïnteresseerde organisaties.

